

Docentenhandleiding

- Leeftijd: 13-15 jaar
- Geschikt voor: onderbouw voortgezet onderwijs
- Tijd: 45-60 minuten
- Vakgebied: Burgerschap, Maatschappijleer en Nederlands. Daarnaast sluit het aan bij mediawijsheid en de basis-, denk- en leervoorwaardelijke vaardigheden (voorheen 21e-eeuwse vaardigheden).
- Kernbegrippen: sexting, naaktfoto's, sociale media, online en chatten.

De Vloer op Jr. – Hij ging opeens foto's sturen

Aiko heeft sinds kort op social media een klik met een jongen, waarmee ze chat en foto's uitwisselt. Ze heeft met hem afgesproken in een park. Aiko's vader, Nasrdin, weet als ICT'er als geen ander de gevaren van Internet. Nu heeft hij een vals account gemaakt en contact gezocht met Aiko. En ze hapte...! Zal Aiko door de actie van haar vader inzien dat ze haar internetgedrag moet veranderen?

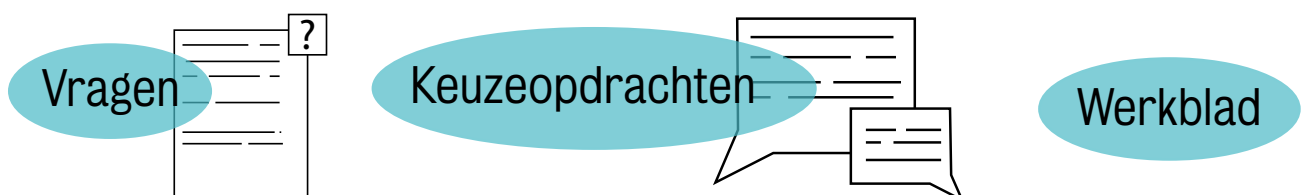
Hij ging opeens foto's sturen is een geïmproviseerde scène uit het programma *De Vloer op Jr.*. In dit programma krijgen jonge acteurs een scenario om uit te spelen. Met de video's van *De Vloer op Jr.* in de klas worden leerlingen uitgenodigd om in de schoenen van een ander te gaan staan. Ze filosoferen over uiteenlopende onderwerpen en bespreken eigen handelingen binnen specifieke situaties. Doordat de scènes uitnodigen tot discussie lenen ze zich voor het oefenen in het debatteren en discussiëren.

Leerdoel

Aan het einde van deze les kunnen de leerlingen een duidelijke mening vormen over hun eigen internetgedrag, valse profielen, het vormen van je identiteit en de grenzen die ze hebben wat betreft privacy. Daarnaast kunnen ze filosoferen over hun eigen online en offline identiteit en wat online liefde betekent.

Opbouw les

Introduceer het thema van de les en kijk vervolgens klassikaal de scène [Hij ging opeens foto's sturen](#) (5 minuten). Vervolgens beantwoorden de leerlingen individueel de verdiepvragen. De antwoorden kunnen ze opschrijven op het werkblad. Deze vragen kunnen daarna klassikaal of in groepjes behandeld worden. Vervolgens kan je een keuzeopdracht (een klassengesprek of improvisatie) kiezen. Sluit de les af met de vraag aan de leerlingen wat ze meenemen uit de les.

Opgelet: Het is goed om je te realiseren dat de video emotionele reacties kan oproepen. Wees je daarvan bewust en probeer een veilige sfeer te creëren om het thema bespreekbaar te maken.

Verdiepingsvragen (na de video)

10 min

- 1) Wat vind je van de actie van vader Nasrdin?
- 2) Wat had vader Nasrdin nog meer kunnen doen om Aiko te waarschuwen?
- 3) Denk je dat Aiko haar internetgedrag hierna gaat veranderen?
- 4) Waarom denk je dat Aiko uiteindelijk de foto's naar Rick stuurde?
- 5) Wat zou jij doen als je Aiko was en Rick vroeg jou om foto's te sturen?
- 6) In hoeverre kan je iemand vertrouwen die je nog nooit hebt gezien?
- 7) Hoe kan je vals profiel herkennen?
- 8) Wat zou jij doen als je een naaktfoto krijgt doorgestuurd van een vriend(in)?

Keuzeopdrachten (na de video)

15 min

→ Klassikaal gesprek

Bespreek het thema in de klas. Doe dit aan de hand van gerichte vragen en laat de discussie die ontstaat gaan. Wees een begeleider en geen leider. Begin het gesprek met een vraag die het dagelijkse leven van de leerlingen verbind met het filmpje (bv. Heb je dit ook wel eens meegemaakt?). Ook hier is het erg belangrijk duidelijk te maken dat het niet uitmaakt wat je zegt. Er zijn geen foute antwoorden en verkeerde vragen. De leerlingen moeten zich op hun gemak voelen binnen de discussie.

Vooraf kan je de leerlingen in duo's laten brainstormen over een aantal vragen, bijvoorbeeld:

- Wat is sexting?
- In de offline wereld maak je niet zomaar een afspraak met iemand die je niet kent. Waarom praat je online sneller met een onbekende?
- Wat kan er volgens jou gebeuren met de foto's van Aiko?
- Op welke manieren kan een foto verspreid worden?
- Kan je verliefd worden op iemand die je nog nooit hebt gezien?
- Wat is volgens jou liefde?

Sexting en shame sexting: onder sexting verstaan we het verspreiden of delen van seksueel getinte berichten, foto's of video's van zichzelf via mobiele telefoons of andere media. Het is belangrijk om te benadrukken dat sexting op zichzelf niet schadelijk of strafbaar is en past bij gezond experimenteergedrag van jongeren. Volgens Rutgers, het Nederlandse kenniscentrum seksualiteit, wordt sexting pas schadelijk als anderen ongevraagd met die seksueel getinte beelden aan de haal gaan. Dan noemen we het shame sexting. In combinatie met andere fenomenen als hacking en phishing en door versterking van online mechanismen (viraliteit, schaalbaarheid) kan shame-sexting leiden tot schade die veel groter is dan offline mogelijk zou zijn (bron: [Netwerk Mediawijsheid/Rathenau Instituut](#)).

Sextortion: een vorm van afpersing waarbij een zender dreigt om zonder toestemming seksueel beeldmateriaal van het slachtoffer te openbaren, om deze te dwingen om meer van dit soort materiaal te sturen, te betalen of om (al dan niet seksueel getinte) opdrachten uit te voeren. Er zijn ook vormen van sextortion waarbij iemand wordt afgeperst om mee te werken aan criminele activiteiten zoals het openstellen van een bankrekening, of het verstrekken van betaalmiddelen als crypto of cadeaukaarten (bron: [Netwerk Mediawijsheid/Rathenau Instituut](#)).

→ Improvisatie

40 min

De improvisatieopdracht:

A. Je bent smoorverliefd op iemand die je via social media hebt ontmoet. Dagelijks chatten jullie.

Het is avond en jullie kletsen via Skype. Dan vraagt je crush of je je t-shirt wilt uitdoen. Je weet dat het misschien niet slim is, maar je vindt het ook spannend.

B. Je bent zijn/haar broer/zus en je vangt toevallig de vraag op als je langs zijn/haar kamer loopt. Je klopt op de deur van je broer/zus en wilt weten wat er aan de hand is.

Laat de leerlingen in duo's voorafgaand aan de improvisatie een advies opschrijven.

Stel: iemand probeert jouw broertje/zusje over te halen om zich uit te kleden of om een naaktfoto te sturen. Wat voor advies kan je geven?

Geef ze hier 10 minuten de tijd voor. Daarna kunnen een paar leerlingen de scène improviseren.

Tips bij het improviseren

Een violist kan niks zonder zijn viool. Bij improviseren is jouw instrument je lijf en je ogen en oren voeden je denken en je emoties. Dus:

- Luister écht naar je tegenspeler. (Hij is belangrijker dan jijzelf, van hem krijg jij je inspiratie. Als je goed luistert, ontstaat er vanzelf een reactie, net als bij een gewoon gesprek. Daar bedenk je ook niet van tevoren wat je gaat zeggen.)
- Zeg nooit nee. Accepteer het aanbod van je tegenspeler. (Als hij zegt dat hij Piet heet, zeg dan geen Jan tegen hem.)
- Improviseren is geen wedstrijd. (Het gaat niet om winnen of verliezen. Je tegenspeler is GEEN tegenander, maar een medespeler. Bij een gelukte scène bereiken jullie samen de "eindstreep")
- Durf en daag elkaar uit. Lok je tegenspeler uit zijn/haar tent. (Het is een spel, hoe gevaarlijker, des te spannender, dus doe en zeg wat je normaal nooit zou durven.)
- Niet denken, maar doen. Niet 'praten over', maar handelen.
- DUS: sta open voor de ander, kijk goed, luister écht naar elkaar en speel samen.

Extra verdieping

Op de site mediawijsheid.nl/sexting vind je meer informatie over sexting.

In dit [whitepaper Online kwetsend gedrag](#) meer informatie over online kwetsend gedrag, de juridische aspecten en wat je als slachtoffer of omstander kan doen.

Is een leerling slachtoffer van sextortion? Bekijk op helpwanted.nl wat je kan doen.

Met de [online cursus Seks online](#) van Rutgers help je jongeren online wijzer en weerbaarder worden.

Tot slot

HUMAN is altijd benieuwd naar de manier waarop bovenstaande opdrachten in de klas zijn behandeld. Heb je tips en/of aanvullingen voor ons of voor andere docenten? Dan kan je een mail sturen naar educatie@human.nl. Bedankt!

1) Wat vind je van de actie van vader Nasrdin?

2) Wat had vader Nasrdin nog meer kunnen doen om Aiko te waarschuwen?

3) Denk je dat Aiko haar internetgedrag hierna gaat veranderen?

4) Waarom denk je dat Aiko uiteindelijk de foto's naar Rick stuurde?

5) Wat zou jij doen als je Aiko was en Rick vroeg jou om foto's te sturen?

6) In hoeverre kan je iemand vertrouwen die je nog nooit hebt gezien?

7) Hoe kan je vals profiel herkennen?

8) Wat zou jij doen als je een naaktfoto krijgt doorgestuurd van een vriend(in)?
